

Föreningsmeddelanden.

Entomologiska Föreningen i Stockholm.

Sammanträdet i Svenska Ekonomföreningens lokaler torsdagen den 28 februari 1935.

Närvarande 19 medlemmar samt som föreningens gäster kapten Adilz, byråchef F. Aminoff, överassistent Per Bolin, redaktör Olov Lundgren, överingenjör Paul Palén, laborator Knut Sjöberg och ingenjör F. Tägil; ordf. prof. Tullgren, sekr. undertecknad.

Sedan ordf. hälsat föreningens gäster välkomna och protokollet från föregående sammanträde justerats, höll prof. Trägårdh föredrag över »Förutsättningarna för maskinell bekämpning av skadeinsekter i våra skogar». Inledningsvis framhölls att man utomlands numera i ganska stor utsträckning börjat bekämpa vissa primära skogsinsekter genom att utströ giftigt pulver antingen från flygmaskiner eller från marken genom s. k. motorbepudrare, och att man därför borde taga i övervägande huruvida icke dessa metoder borde kunna finna användning även i Sverige. Av de förfrågningar, som gjorts hos ledande skogsentomologer i Europa, har framgått att man i Tyskland, Ryssland, Polen, Tjeckoslovakiet och Österrike t. o. m. 1934 bepudrat i det närmaste 100,000 hektar, varav 64,000 från luften. Sedan man numera övergått till användning av 11—18 % arsenikpulver och börjat tillämpa vissa försiktighetsregler, såsom avlysning av bete under viss tid o. s. v., har det visat sig att arsenikbepudringen praktiskt taget är ofarlig för skogens däggdjur och fåglar. Den mängd arseniksyrlighet (As_2O_3), som strös ut, har alltefter de metoder, som använts, visat sig variera mellan 0,56 och 0,75 gr. pr kvm.

Efter att ha givit en översikt av de svåraste skogsinsekternas härjningar i vårt land och delvis även i grannländerna ansåg sig föredr. kunna fastslå att bepudring kan anses fullt lönande och bör utföras dels i de fall, då man upptäcker härdar av skogsinsekter, framför allt nunnan, lövskogsnunnan och tallspinnaren, vilka enligt all erfarenhet utbreda sig över betydande arealer, om inga åtgärder vidtagas, dels mot sådana insekter som tallmätaren och i vissa fall tallsteklarna, efter vilkas angrepp skogen i avsevärd utsträckning avtorkar, varjämte bety-

dande minskning av tillväxt och kvalitet uppstår. Då vidare vårt lands topografi blott sällan medger användning av motorbepudrare, vilka f. ö. ha en jämförelsevis låg kapacitet (högst 20 hektar pr dag), torde flygbepudring vara lämpligast. Vad de ekonomiska och industriella förutsättningarna beträffar finns i vårt land rik tillgång på arsenik, som alltså ej behöver importeras och därför kommer att ställa sig billigare än kontaktgifterna. Visserligen skulle de senare befria entomologerna från nödvändigheten av att söka övervinna allmänhetens »arsenikpsykos», men detta torde icke överväga nackdelarna. Då vi slutligen ha både flygmaskiner och flygare, torde alla de viktigaste förutsättningarna för bepudringsmetodens användning i vårt land vara tillfinnandes. Det enda vi sakna är en utprövad apparatur för bepudringen samt tillräcklig erfarenhet angående flygtekniken vid bepudringar. Vi böra emellertid ej nöja oss med att kopiera utlandet, utan söka utarbeta egna metoder. Viktigt vore även att följderna för träden av olika insektangrepp bleve föremål för planmässiga studier enligt gemensamt program i olika länder, så att man skulle kunna vinna fasta hållpunkter för beräkningen av de olika metodernas räntabilitet.

Efter föredraget, som belönades med applåder, uppstod en livlig diskussion. Ordf. erinrade bl. a. om hur prof. Lampa på sin tid hade mycket besvär med allmänhetens »arsenikpsykos» i fråga om t. ex. besprutning av fruktträd, samt framhöll att man i kryolit hade ett preparat, som i vissa fall skulle kunna ersätta arsenikgifterna. Kapten Adilz meddelade att chefen för flygvapnet bemyndigat honom att framhålla att flygvapnet gärna stode till tjänst vid försöken, om så önskades; erforderliga apparater för bepudring torde lätt nog kunna anskaffas. Han gav därjämte en ungefärlig kostnadsberäkning för olika flygmaskintyper, samt meddelade att ett sjöflygplans kapacitet bleve högst 200 kg. Överassistent Bolin tvivlade mycket starkt på metodens lämplighet. Då han kände flera fall, då småfåglar tagit skada av arsenikbesprutning, ansåg han att synnerligen noggranna undersökningar vore nödvändiga, innan man började i större skala. Överingenjör Palén gav en kort överblick över förhållandena i U. S. A., där man bl. a. för bomullsodlingarna årligen förbrukade 10,000 ton arseniksyrlighet. Han meddelade vidare att Boliden gärna stode till tjänst med preparat för försöken. — Alltsomallt gjordes ett 20-tal längre och kortare diskussionsinlägg.

Sammanträdet i Svenska Ekonomföreningens lokaler lördagen den 6 april 1935.

Närvarande 22 medlemmar samt som föreningens gäster fruarna Lundblad och Malaise samt fröken E. Frölinder; ordf. prof. Tullgren, sekr. undertecknad.

Sedan ordf. hälsat kand. Malaise och hans fru välkomna hem från sin forskningsfärd till Birma och sedan därpå protokollet från föregående sammanträde justerats, föredrog kammarskrivare Bruce följande:

»Revisionsberättelse

Undertecknade, utsedda att granska Entomologiska Föreningens i Stockholm räkenskaper för år 1934, få efter fullgjort uppdrag avgiva följande revisionsberättelse:

Vinst- och förlustkonto.

Inkomster:		Utgifter:	
Årsavgifter	1,790:—	Entomologisk Tidskrift	4,009: 47
Statsanslag	1,700:—	Svensk Insektfauna	1,758: 33
Räntor	1,826: 74	Stipendier	200:—
Tidskriftens konto	85: 25	Omkostnaders konto	1,058:—
Insektfaunans konto	342: 39	Grills fond	18: 70
Bibliotekets konto	10: 90	Kassakonto	27: 67
Grills fonds konto	3:—	Ständ. ledamöters fond	100:—
Ständig ledamotsavgift	100:—	Publikationsfonden	600:—
Kapitalkonto	1,146: 89		
Summa kronor	7,772: 17	Summa kronor	7,772: 17

Utgående balanskonto.

Tillgångar:		Skulder:	
Obligationer	35,200:—	Regnells fond	2,000:—
Reversers konto	325:—	Wahlbergs fond	2,000:—
Bankkonto	137: 28	Grills fond	4,332: 68
Bibliotekets konto	1:—	Sandahls fond	10,000:—
		Smitts fond	6,400:—
		Publikationsfonden	4,707: 75
		Ständ. ledamöters fond	5,800:—
		Kapitalkonto	422: 85
Summa kronor	35,663: 28	Summa kronor	35,663: 28

Föreningens fonder.

Sedan räkenskapsårets början har Grills fond ökats med kr. 18: 70, ständiga ledamöters fond med kr. 100:— och publikationsfonden med kr. 600:—, övriga fonder äro oförändrade.

Föreningens medlemsantal.

Antalet medlemmar, som under året minskats med 16, utgör 244, varav 195 årsbetalande och 49 icke årsbetalande (hedersledamöter och ständiga etc.). 179 medlemsavgifter för år 1934 ha hittills inbetalats.

Revisorerna, som granskat samtliga räkenskaper, verifikationer och handlingar, ha funnit dem i god ordning och hemställa därför till föreningen att full och tacksam ansvarsfrihet beviljas styrelse och kassaförvaltare för räkenskapsåret 1934.

Stockholm i april 1935.

Nils Bruce.

G. W. Hedgren.»

Sedan föreningen i enlighet med revisorernas förslag beviljat styrelse och kassaförvaltare full och tacksam ansvarsfrihet för det gångna räkenskapsåret, uppläste ordf. det av styrelsen uppgjorda statförslaget, vilket av föreningen godkändes.

Härpå meddelade ordf. att föreningen sedan förra sammankomsten genom döden förlorat sin hedersledamot prof. J. E. V. Boas i Köpenhamn samt sin stödjande ledamot läroverksadjunkten E. Wretlind i Enköping och erinrade med några ord särskilt om Boas stora betydelse för dansk zoologisk forskning och om Wretlinds aldrig svikande intresse för föreningen.

Till medlemmar i föreningen hade styrelsen invalt Svensk-Österbottniska Samfundets naturvetenskapliga avdelning »Ostrobothnia australis» i Vasa, Finland, samt Fil. mag. Erik Holmgren, Fil. kand. Erik Johansson, överingenjör A. G. Paul Palén och överassistent Per Bolin, samtliga i Stockholm.

Aftonens föredrag hölls av Fil. kand. R. Malaise om »Upplevelser under en entomologisk forskningsfärd i Birma». Han gav därvid en livlig och medryckande skildring av de upplevelser han och hans fru haft under den nära årslånga vistelsen i Bortre Indien och berättade samtidigt om åtskilliga intressanta sedvänjor hos de olika folkstammar, med vilka de kommit i beröring. Efter föredraget, som illustrerades av en mängd utmärkta ljusbilder och belönades med tacksamma applåder, demonstrerade kand. Malaise den av honom själv konstruerade automatiska insektsfällan, vilken hade visat sig överträffa förväntningarna och ständigt gjort utmärkta tjänster.

Sammanträdet i Svenska Teknologföreningens lokaler tillsammans med Svenska Arkitektföreningen torsdagen den 16 maj 1935.

Närvarande 13 medlemmar samt som föreningens gäster Mr och Mrs Parr; som ordf. fungerade v. ordf. prof. Trägårdh, som sekr. under-tecknad.

Efter vederbörlig protokollsjustering meddelade v. ordf. att styrelsen till medlemmar i föreningen invalt Mr D. Coghill i Merebank, Natal, samt Fil. stud. Tord-Ragnar Nordenskjöld, Stockholm.

Till Grillska stipendiet hade 9 ansökningar inkommit och i enlighet med styrelsens förslag beslöt föreningen att tilldela studerandena Nils Leffler i Vänersborg och Sture Svensson i Lund vardera 100: — kr. för i ansökningarna uppgivet ändamål. Vidare beslöt föreningen att studeranden Erik Kjellander i Skara, som innehade ett av 1934 års stipendier, såsom ytterligare uppmuntran och såsom belöning för den av honom inlämnade goda reseberättelsen, skulle erhålla de i Svensk Insektfauna utkomna fjärlilhäftena.

I fråga om den sedvanliga vårexkursionen beslöt föreningen att i enlighet med undertecknads förslag söka tillstånd att få använda Stockholms Högskolas båt »Hongkong» för en exkursion till någon av öarna i Stockholms skärgård. I annat fall borde exkursionen lämpligen förläggas till Lovö och kombineras med ett besök vid Kgl. Lantbruksstyrelsens Fiskeriundersökningsanstalt. Som lämpliga exkursionsdagar antecknades den 2 och 16 juni.

Föredraget för aftonen hölls av prof. Trägårdh över »De virkesförstörande insekterna inomhus», och utgjorde en redogörelse för resultatet av en inventering av statens byggnader i Götaland. Efter en kort översikt av tidigare svenska undersökningar, varvid särskilt nämndes de Kemnerska undersökningarna över trägnagarna i Kalmar slott, redogjorde föredr. i korthet för de olika virkesinsekternas levnadssätt. De kunna indelas i två huvudgrupper, den ena omfattande särskilt tallbocken och vedsteklarna, d. v. s. arter, vilka som larver inkomma med virket i husen, där de sedan avsluta sin utveckling men icke fortsätta sin skadegörelse, den andra omfattande sådana arter, som anpassat sig för ett liv inomhus och därför fortsätta sin skadegörelse år efter år. Till denna grupp höra dels blåhjonet och mjuka trägnagaren, vilka endast uppträda i virke, som är ofullständigt barkat, dels husbocken och strimmiga trägnagaren, vilka uppträda även i barkat virke.

Av den nu utförda inventeringen, som grundats dels på de besvarade frågeformulär, som inkommit från olika myndigheter, dels också på smärre av amanuens O. Ryberg i Lund utförda kontrollundersökningar, framgår att byggnaderna i kustlänen uppvisa en betydligt högre angreppsprocent än i länen inne i landet. Medeltalet var för de förra 49,8, för de senare 25,6 angripna byggnader. Denna skillnad kan möjligen delvis bero av klimatiska faktorer, men troligare är dock att den står i samband med befolkningstätheten. Denna, som står i direkt proportion till bebyggelsetätheten och därmed även till infektionsmöjligheterna, är i kustlänen 50,2, i inlandslänen 25,5 innevånare pr kvkm. och visar alltså en synnerligen god överensstämmelse med fördelningen av angreppsprocenten.

Vad beträffar särskilt husbocken och strimmiga trägnagaren, var

den senare omnämnd i 68 % av rapporterna, den förra blott i ungefär 16 %. Orsaken till att rapporterna om husbocken äro så fåtaliga, är utan tvivel den, att detta skadedjur lever i mera svåråtkomliga delar av husen, såsom i takstolar och liknande, och därför i många fall förbises. I fråga om husbocken spelar f. ö. takbetäckningen stor roll. Oftast angripas sålunda hus med plåttak. Tegeltäckta hus angripas däremot minst, möjligen beroende på att den bättre genomluftningen förhindrar alltför stark uppvärmning.

Beträffande sambandet mellan husens ålder och angreppsfrekvensen visar det sig att den senare stiger till dess husen blivit omkring 30 år gamla men därefter förblir konstant, vilket bör tolkas så att ju äldre husen äro, desto säkrare äro de infekterade, men att infektionsmöjligheterna nått sitt maximum, när husen nått just 30 års ålder.

Efter att ha berört de ekonomiska konsekvenserna av skadegörelsen och erinrat om de stora värden, som stå på spel, slutade föredragaren med att skissera upp riktlinjerna för den fortsatta kampen mot dessa skadegörare.

Med anledning av föredraget, som belystes av talrika ljusbilder, uppstod en längre diskussion med yttranden bl. a. av generaldirektör Tengbom och intendent Bildmark i Kgl. Byggnadsstyrelsen samt av överingenjör Palén; den senare framhöll hurusom man vid byggandet av blykamrar för svavelsyreframställning sedan gammalt alltid lägger timret så att årsringarnas konvexa sida vändes utåt från plåten, emedan i annat fall husbocken skulle genomborra även blyplåten och därigenom orsaka allvarliga och svårlagade skador på kamrarna.

Vårexkursionen till Munkön söndagen den 16 juni 1935.

Målet för vårexkursionen blev i år Munkön vid Runmarö, dit färden företogs med Stockholms Högskolas »Hongkong», söndagen den 16 juni. Vid avfärden, som skedde kl. 9 f. m., hade av de anmälda 14 deltagarna blott 7 infunnit sig. På grund av den starka storm, som blåste upp under dagens lopp och som f. ö. tvingade en del av skärgårdsångarna att inställa sina turer, blev utbytet tämligen dåligt. Hemfärden över Nämndöfjärden blev även ganska äventyrlig. Hemkomsten skedde vid midnatt i stället för som beräknat vid 9-tiden på kvällen.

Sammanträdet i Svenska Ekonomföreningens lokaler fredagen den 18 oktober 1935.

Närvarande 22 medlemmar, samt som föreningens gäster Mr Parr och agronom S. Ljungbäck; ordf. prof. Tullgren, sekr. undertecknad. Sedan protokollet från föregående sammanträde justerats meddelade ordf. att föreningen sedan förra sammanträdet genom döden förlorat sin hedersledamot prof. A. Handlirsch i Wien och sin finske ledamot

Fil. mag. J. Listo samt att styrelsen till medlem i föreningen invalt Dr A. Avinoff, Pittsburgh, U. S. A.

Härpå refererade ordf. i korthet den korrespondens, som förts med Entomologiska Sällskapet i Lund angående V nordiska entomologmötet 1936 och hemställde till föreningen att yttra sig i frågan. Med anledning härav föreslog länsnotarie Åman att föreningen skulle uppdraga åt styrelsen dels att avlåta ytterligare en skrivelse till Sällskapet, dels att, i händelse denna medförde nöjaktigt resultat, utan föreningens vidare hörande bevilja Sällskapet intill 200: — kronor såsom bidrag till anordnande av mötet. Sedan ordf. förklarar sig gärna se att föreningen höjde maximigränsen för detta belopp, beslöt föreningen bifalla det Åmanska förslaget oförändrat.

Aftonens föredrag hölls av undertecknad, som redogjorde för »Koloradoskalbaggens uppträdande i Europa, dess betydelse och bekämpning». Föredraget, som var baserat på erfarenheter från en studieresa i Tyskland och Frankrike hösten 1935, inleddes med en översikt av koloradoskalbaggens levnadssätt och utveckling, dess första uppträdande och därpå följande hastiga utbredning i Amerika samt dess uppträdande i Europa. Mera ingående behandlades därefter dels det utomordentligt väl organiserade bekämpningsarbetet i Tyskland, vilket hade studerats i Stade nära Hamburg, dels och de bekämpningsmetoder, som f. n. praktiseras i Frankrike, samt de därstädes — i Versailles och Bordeaux — pågående undersökningarna över skadedjurets parasiter och värdväxter. De erfarenheter, som man i Amerika gjort rörande skadedjurets beroende av de klimatiska faktorerna och som bearbetats och kompletterats av prof. Trouvelot i Versailles, visa att koloradoskalbaggen, om den en gång inkommer i vårt land, torde kunna existera så långt norrut som i Norrbottens kustland, men att verklig skadegörelse endast torde behöva befaras i Götaland och södra Svealand. De gynnsammaste existensvillkoren kommer den att finna i västkustlandskapen, där fördenskull härjningar av allvarligt slag vore att förvänta. — Föredraget avslutades med förevisning av ljusbilder från några intressanta platser, som besökts under resan.

Sammanträdet avslutades med att Dir. Falkenström förevisade dermestiden *Entomotrogus megatomoides* Reitt., som på obekant sätt inkommit i hans lägenhet, där den påträffades krypande på väggen. Arten, vars hemland antages vara Mexiko, är ej förut funnen i vårt land.

Högtidssammanträdet i de Hildestrandska lokalerna lördagen den 14 december 1935.

Närvarande 16 medlemmar samt som föreningens gäster fruarna Butovitch, Kihlstedt, Lindroth, Lundblad, Nordström, Olsson, Trägårdh och Tullgren, fröknarna Bruce, Frölinder och Mühlow samt docent Carl Hammarlund; ordf. prof. Tullgren, sekr. undertecknad.

Sedan ordf. förklarar sammanträdet börjat och hälsat föreningens gäster välkomna, justerades föregående sammanträdes protokoll.

Ordf. meddelade att föreningens finländske ledamot Fil. d:r Runar Forsius i Helsingfors avlidit den 31 oktober och att föreningen sänt en krans till hans bår. Han erinrade om den bortgångnes betydelse för den finska entomologiska forskningen och framhöll särskilt hans varma intresse för ett intimt samarbete mellan Nordens entomologer.

Till medlemmar i föreningen hade styrelsen invalt agronomen Sven Ljungbäck, Stockholm, samt stud. Eric Kjellander, Skara.

Det stadgeenliga styrelsevalet utföll så att samtliga avgående omvaldes, nämligen Fil. lic. O. Ahlberg (sekreterare), prof. I. Trägårdh och tandläkare F. Nordström samt till suppleant artisten D. Ljungdahl. Till revisorer omvaldes kammarskrivare N. Bruce och Fil. lic. G. Hedgren samt till revisorssuppleanter Fil. mag. K.-H. Forsslund och Fil. kand. G. Notini. Till klubbmästare omvaldes Fil. mag. B. Tunblad.

Aftonens första föredrag hölls av prof. Trägårdh, som kåserade om »Internationella entomologkongressen i Madrid 1935», vilken även bevistats av professorerna Y. Sjöstedt och O. Lundblad samt Fil. dr N. A. Kemner. Han framhöll särskilt såväl det utmärkta sätt, varpå kongressen och de med densamma förbundna exkursionerna anordnats, som också den stora älskvärdhet och gästfrihet, som överallt visats deltagarna. Beträffande förhandlingarna vid kongressen hänvisades till den i sinom tid utkommande kongressberättelsen. Föredraget illustrerades av ljusbilder från kongressen.

Aftonens andra föredrag hölls av docent Hammarlund över ämnet »På forskningsfärd i Sydamerika 1933—34». Den huvudsakliga avsikten med denna färd var att i de peruanska och bolivianska Anderna uppsöka och därifrån hemföra nya potatissorter, vilka på grund av köldresistens, immunitet mot sjukdomar m. m. kunde vara värda att tjäna som underlag för förädling. Föredr. gav en intressant och av talrika bilder belyst framställning såväl av land och folk, som av själva färden, vilken gav rikt utbyte men var förenad med avsevärda umbäranden.

Efter sammanträdet vidtog ett animerat samkväm med dans och åtskilliga skämtsamma inslag.

O. Ahlberg.